

Az OMÉK története

A magyar mezőgazdasági kiállítások története egészen a XIX. század elejéig nyúlik vissza. Elsőként talán a Széchényi István gróf szervezte, 1829-ben tartott „állatmutatást" tekinthetjük, majd az 1830-as években már rendszeressé váltak a kibővült kiállítások és vásárok. Már a kezdetektől elsődleges célként a termelők, kereskedők és fogyasztók közti kapcsolatok bővítése, a kereskedelem fejlesztése, a piaci információk terjesztése volt a legfontosabb küldetése a vásároknak mely napjainkban sem változott, inkább csak bővült a modern kor kihívásainak megfelelően.

A reformkort követően a XIX. század közepétől a második világháború végéig terjedő időszaka fejlődés, a változások korszakának tekinthető. Az időszak elején az átalakuló mezőgazdaság, a rendszeres helyi vásárok mellett, már az országos bemutatókon, kiállításokon, vásárokon is a mezőgazdaság átalakításának elősegítésére, a kor szellemének megfelelő modernizálásra került a fő hangsúly, melynek a kiegyezés, majd a millenniumi időszak kiállításai további lökést adtak. Az időszak legjelentősebb kiállításai a 1885. évi Budapest Országos Általános Kiállítás, majd az 1896-ban rendezett millenniumi kiállítás voltak.

Az I. világháború majd a két világháború közti időszak a kereslet visszaesését, a piacok csökkenését hozták. A trianoni határokon belül mindössze az ország korábbi területének harmada maradt, ráadásul a termőterület arányai is jelentősen megváltoztak, hiszen a nagyobb arányú erdősült területek immáron az államhatárokon kívülre kerültek. Mindezek és természetesen a világháború okozta jelentősen leromlott gazdasági helyzet a termelés teljes újjászervezését igényelte, ugyanakkor továbbra is jelentős maradt a nagybirtoki rendszer. A konszolidációs időszak hatásait a nagy gazdasági világválság jelentősen visszavetette, és súlyos gondokat okozott a gazdaság egészében nagyon jelentős szerepet játszó és az ország igényeihez mérten jelentős túltermelésre képes agrárium exportpiacainak összeomlása is. Nem csodálkozhatunk tehát, ha a 2 világháború közti időszakban nem találkozhatunk az előző évszázadban lezajlottakhoz hasonló méretű kiállításokkal. Az időszakban jelentősnek nevezhető az 1930-ban tartott Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár, majd az 1935 évi Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Tenyészállatvásár.

Az 1945 utáni időszak első megrendezésre kerülő jelentős, országos seregszemléje az 1948-ban megrendezett Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Vásár volt. A kommunista hatalomátvételt követően az ország politikai és gazdasági rendszere jelentősen megváltozott, de a mezőgazdasági kiállítások jelentős elemei, az állatbemutatók és bírálatok, a tenyészszelek rendszere megmaradt. Az országos vásárok rendezését ettől kezdve a mezőgazdaságért, földművelésért felelős tárca látta el. Az országos vásárokat 1960-ig évente, majd 2-3 évente, 1970-től pedig 5 évente rendezték. A kiállítások időtartama is folyamatosan változott, a kezdeti 5 napról 2 hétre növekedett, majd a nyolcvanas évektől újra az egy hétnél rövidebb nyitva tartás volt a jellemző. A kiállítás neve 1970-től változott Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásárra (OMÉK).

A kiállítás helyszíne a II. világháborút követően hagyományosan Budapesten az Albertirsai út, Pongrác úti kiállítási és tenyészállatvásár telep volt. Egyetlen alkalommal 1996-ban került Gödöllőn megrendezésre az OMÉK.

Az OMÉK az 1970-es „Országos Mezőgazdasági Kiállítás és Tenyészállatvásár”-ról, Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásárra átkeresztelt rendezvénytől viseli a napjainkra védjeggyé vált „OMÉK” elnevezést.

Az elnevezéstől függetlenül elmondható azonban, hogy az OMÉK illetve a korábbi neveken megrendezett országos seregszelek, mind célként tűzték ki, az agrárium szinte teljes vertikumának egy helyen, összefogottan történő bemutatását. A mezőgazdaság különböző ágainak felvonultatása, amely napjainkra már az adminisztráció, a különböző támogatási rendszerek, az élelmiszerbiztonság, és rengeteg egyéb kiegészítő funkció bemutatásával is kiegészült, az OMÉK-on mutatkozhat meg egymás és az ország színe előtt a legösszefogottabban.

A növénytermesztési bemutatók a kezdetektől kiemelten mutatkoznak be a különböző kiállításokon és vásárokon. A különböző termelési technológiák fejlődésén túl, a növénynevelés, a növényvédelem, a tápanyag-utánpótlás is az országos kiállítások kereteit kihasználva mutatták és mutatják be eredményeiket a gazdálkodóknak és az érdeklődőknek.

A szőlészeti-borászati eredmények, és persze a végtermék, a „magyar bor” bemutatására is rendkívül jó alkalom adódik az OMÉK keretein belül. Kezdetekben a magyar szőlészeti-borászati és kertészeti kiállítások is hűen tükrözték az ország mezőgazdasági voltát. Általánosságban elmondható, hogy már a XIX. században is Magyarország kertészeti, szőlészeti nagyhatalomnak számított, és mind a termékek minősége, mind a beltartalmi értéke magas, gyakran kitűnő volt. A kertészeti és a szőlészeti termékek leggyakrabban kisüzemekben kerültek előállításra, ennek megfelelően a korabeli ágazati kiállításokon is a termelőkörzeteken, borvidékeken keresztül rendkívül sokszínűen mutatkoztak meg. Természetesen extenzív termelés is megtalálható volt a kertészeti szőlészeti termékek előállításában, ennek megfelelően a kiállítások és vásárok is 2 fő irányra, a tájegységek alapvetően kisüzemi előállításban termelt terményeinek kiállítására és a nagyüzemi termelés vásáraitra bonthatóak. A XX. század rendezvényein, főként a század második felében, egyre jellemzőbbé vált a kiállításokon az iparszerű termelés technológiai és gépészeti fejlesztési lehetőségeinek propagálása. Napjainkban a nagy élőmunka-igényű ágazatok, valamint a vidék fejlesztésének igényével összhangban a családi gazdaságok fejlesztése került előtérbe, kiegészítve a modern idők bio- és öko termékeinek, gyógynövény-termesztési lehetőségek, valamint a globalizáció kihívásaira adható válaszok előtérbe kerülésével.

Magyarországon az erdőgazdálkodás valamint ehhez szorosan kapcsolódóan a vadászat vadgazdálkodás, a vízgazdálkodás, valamint a kapcsolódó halászati, horgászati lehetőségek rendkívül népszerű, közönségcsalogató kiállítási színpontot jelentenek, mind önálló kiállításként, mind az OMÉK keretein belül történő bemutatkozások alkalmával. Hazánk erdőszűlése, az első világháborút követő területvesztés után, rendkívüli módon lecsökkent, így elsődleges feladattá vált az ország erdőszűlése emelése. A vadászat kezdetekben szorosan az erdőszűléhez kapcsolódóan mutatkozott be a kiállításokon. Idővel azonban a vadászat önálló trófea bemutatók keretében önálló kiállítások témájává vált. Napjainkban a vadászat-horgászat mellett természetünk védelme is kiemelt hangsúllyal jelenik meg kiállításainkon, nagyszámú érdeklődőt vonzva érdekes színpontjaként a mezőgazdasági rendezvényeknek.

Az állattenyésztés, és annak különböző alágazatai fontos szerepet játszottak és játszanak ma is mezőgazdaságunk szerkezetében. A XIX. század Magyarországon is megerősítette a juhászatokat és a legjobb hazai merinó juhászatok nagy elismerést arattak az 1873. évi bécsi világkiállításon. Az 1950-es évek közepére a korábbi kisgazdaságok helyett, a juhtenyésztés 90%-a már nagyüzemi, TSZ keretek között zajlott. Sertésenyésztésünk bemutatkozása is hangsúlyos az országos kiállításokon, a 2011. évi 75. jubileumi OMÉK miniszteri díját is egy sertés, Szpisják Imre (Kenderes): nagy súlyú ISV Pannonhibrid hízójával nyerte el. A kiállítások fontos szerepet játszottak a fajtahibridek bemutatkozására, a tenyésztési eredmények kommunikációjára, és ezeket a tendenciákat napjaink kiállításain is megfigyelhetik a sertéságazat bemutatkozása során. Napjainkban újra a kiállítások és a nagyközönség érdeklődésének középpontjába került a korábban hazánkban nagy súlyt képviselő, azonban az intenzív fejlesztések nyomán a hibridek által kiszorított mangalica tenyészetek bemutatkozása. Már az 1829-es állatbemutatáson is „néhány felette szép hízóokrót és két igen szép magyar teheneből álló gulyát lehetett látni”. A 19. század végén a szarvasmarhák között a nyugati fajták részaránya a kiállításokon 50-80% között mozgott. Az első világháborút követően a szarvasmarha állománylétszáma 70%-kal csökkent. Látható, hogy a szarvasmarha ágazat a mezőgazdaság rendkívül hányattatott ágát képviseli, melyet az 1948-as állattenyésztési szervezetek felszámolása is erősített. A TSZ-ek és állami gazdaságok korszakában előbb a magyar tarka fajta volt az uralkodó, majd a 70-es évek szakosítását követően a tejelő ágazatban a holstein-fríz fajta vált szinte egyeduralkodóvá. Lótenyésztésünk kiállításait és a hazai lóversenyzést Széchenyi István gróf és Wesselényi Miklós báró indították el a 19. század első felében. A korra jellemzően a közlekedés, a hadászat, a mezőgazdaság és a sport számára is rendkívül fontos volt a lovak szaporítása. Napjainkra természetesen a modernizáció következtében az élet számos területéről kiszorultak a lovak, helyüket autók, gépek vették át, így nem csodálkozhatunk, hogy az utoljára nagy lókiállítást 1970-ben rendeztek. Az 1985-ös OMÉK-on azonban már újra fellendülés volt tapasztalható, melyet a sportló-ágazatnak köszönhetünk. A mezőgazdasági gépek és berendezések kiállítói minden országos kiállításon az adott legmodernebb elérhető technológiák bemutatására törekcszenek, így jól nyomon követhető a modernizáció folyamata a bemutatott eszközök „tükrén” át. A 2011-ben rendezett OMÉK egyik érdekessége volt a történelmi gépek bemutatója, ahol különböző időszakok eszközeit tekinthették meg a látogatók.

Az élelmiszer-ipar a kezdeti időszakokban marginális szerephez jutott a kiállításokon és vásárokon, ahol kezdetben az állatbemutatók és vásárok, majd a gépek berendezések kapták a nagyobb hangsúlyt. Az életszínvonal változásával azonban az élelmiszeripari megjelenés is egyre nagyobb hangsúlyt kapott. A mindenkori életszínvonal jól nyomon követhető a kiállítások és vásárok kínálatán, a fejlesztések, új technológiák bemutatkozásán és természetesen a látogatók, érdeklődők visszajelzései alapján. Napjainkban az élelmiszeripar termékeinek bemutatkozásán túl az élelmiszerlánc teljes bemutatása, az élelmiszerbiztonsági kérdések előtérbe helyezése, az egészségmegőrzés lehetőségeinek bemutatása mind-mind az élelmiszeripari bemutatkozások részét képezik, és jelzik napjaink szemléletváltozásait is.

Az előzőekben nagyvonalakban, szemelvényekben, a teljesség igénye nélkül áttekintett, ágazati bemutatkozási lehetőségeken túl határtalan lehetőségek állnak a kiállításon részt venni szándékozók előtt, így a közönség is kiállításról-kiállításra egyre újabb, jobb, gazdaságosabb, egészségesebb termékekkel, technológiákkal találkozhat.

A fentiek szelleme él tovább napjainkban megrendezésre kerülő Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásárokon is, ahol Ön is részese lehet a vidék, az agrárium és az élelmiszeripar bemutatkozásának.

[78. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár](#)

[78th National Agriculture and Food Exhibition and Fair](#)